

Assemblée mensuelle du 2 octobre 1985
Maandelijkse vergadering van 2 oktober 1985

Admissions / Toelatingen :

1. M. Georges FENOUILLET, 14, rue Pasteur, 83190 Ollioules, France, est présenté par MM. G. COULON et P. GROOTAERT comme membre correspondant.
2. Dhr. R. VAN DEN HEUVEL, St. Maartensdal 1/404, 3000 Leuven wordt door Dhr. P. GROOTAERT en G. COULON, voorgesteld als gewoon lid. Dhr. R. VAN DEN HEUVEL verzamelt kevers uit België en Frankrijk. Hij probeert een algemene kennis te bekomen over alle keverfamilies.
3. Dhr. D. VAN DEN NEUCKER wordt door P. GROOTAERT en L. DE BRUYN voorgesteld als gewoon lid. Zopas beëindigde Dhr. VAN DEN NEUCKER een licentiaatsverhandeling over de Simuliidae (Diptera) in België.

Communications / Mededelingen :

1. M. J. DECELLE fait circuler la liste des Bruchidae de la collection E. DERENNE qu'il a révisée.
2. Als inleiding op de mededeling van K. VERBEKE, bespreekt Dhr. E. TAVEIRNE de verspreiding van een graafwesp, *Crabro scutellatus*, en laat een kaartje rondgaan.

VERSPREIDING EN PROOIKEUZE VAN *CRABRO SCUTELLATUS* (SCHEVEN). (HYM. SPHECIDAE)

Bij onderzoek naar de faunistiek van de graafwespen (Sphecidae) in West-Vlaanderen, werd *Crabro scutellatus* waargenomen op verschillende plaatsen.

Volgens het verspreidingskaartje in de "Atlas provisoire des Insectes de Belgique", komt deze soort vooral voor in de provincies Antwerpen, Limburg en Brabant. Voor West-Vlaanderen zijn enkel gegevens van voor 1950 vermeld. De soort werd nu waargenomen in Snellegem, Oostkamp en vooral te Beernem (resp. ES 06 ES 16 en ES 26), steeds in een gebied met zandige bodem in de nabijheid van water.

Het interessante nu aan de prooikeuze van *Crabro scutellatus*, is dat praktisch uitsluitend vliegen van de familie Dolichopodidae gevangen worden, in tegenstelling tot de twee andere *Crabro*-soorten die in ons land voorkomen en die soorten uit verschillende Diptera-families als prooi aanbrengen.

Om dit gedrag na te gaan werden een 150-tal prooien verzameld afkomstig uit uitgegraven nesten en enkele losse prooien. Het onderzoek werd uitgevoerd van 8-23 juli 1985 in een afgesloten natuurgebied behorend tot het Staatsbos "Bulskampveld" te Beernem. Hier komt *Crabro scutellatus* in groot aantal voor op en in een zandhoop afkomstig van zandwinning rond 1970.

Het biotoop bestaat uit bossen met centraal een open vochtig gebied met talrijke ondiepe plassen en biezen en heidebegroeiing en wilgenstruweel langs de oevers van de plassen.

3. Dhr. K. VERBEKE gaat dieper in op de prooikeuze van *Crabro scutellatus* en doet de volgende mededeling.

DE PROOIKEUZE VAN DE GRAAFWESP *CRABRO SCUTELLATUS* (SCHEVEN, 1781) (HYMENOPTERA, SPHECIDAE) TE BEERNEM (WEST-VLAANDEREN)

Inleiding

De graafwesp *Crabro scutellatus* (SCHEVEN, 1781) graaft haar nest in zandige bodem; dit nest bestaat uit een aantal cellen die opgevuld worden met één of meerdere prooien.

RICHARDS (1980) vermeldt dat de soort vooral predateert op vliegen van de familie Dolichopodidae en dat bijna uitsluitend wijfjes als prooidier worden aangevoerd. Deze bewering is gesteund op een onderzoek uitgevoerd in New Forest (Engeland) en gepubliceerd door HAMM (1926): uit een twaalfstal cellen werden 174 Dolichopodidae verzameld, waaronder slechts vier ♂♂; alle prooien, op zes na behoren tot het genus *Dolichopus*, met name *D. atratus* MEIGEN, *D. vitripennis* MEIGEN, *D. atripes* MEIGEN, *D. andalusiacus* STROBL, *D. plumipes* (SCOPOLI) en *D. picipes* MEIGEN (deze laatste vermeld met een vraagteken); de andere prooien zijn *Gymnopterus aerosus* (FALLEN) (= *Hercostomus*) (4x), *Porphyrops* sp. (= *Raphium*) (1x) en *Poecilobothrus nobilitatus* (LINNAEUS) (1x). Het aantal prooien per cel varieerde van 8 tot 19 met een gemiddelde van 15.

Zelf hebben we in de zomer van 1985 een studie uitgevoerd naar de prooienkeuze van *Crabro scutellatus*; de resultaten worden hieronder samengevat.

Materiaal en methode

Het materiaal werd verzameld te Beernem in juli 1985; in deze periode van het jaar komt het grootste aantal Dolichopodidae voor in de natuur. 14 cellen werden uitgegraven en 13 losse prooien werden afgenomen van aanvliegende wespen. In totaal hadden we 142 prooien ter beschikking. Het aantal waargenomen prooien per cel varieerde naargelang hun grootte: zeven tot negen exemplaren voor grotere prooisoorten en veertien tot zeventien voor kleinere; een waarneming met 25 kleinere prooien bestond waarschijnlijk uit twee naast elkaar liggende cellen.

Waarnemingen

De aangebrachte prooien zijn onder te brengen in twee grootte-classes: enerzijds de grootste soorten van onze fauna met een lengte van 5,5 tot 7 mm (63 %) en anderzijds de kleinere soorten variërend van 2,75 tot 3,75 mm (37 %); soorten beneden 2,5 mm werden nooit aangebracht. Opmerkelijk is het grote aantal exemplaren (61 %) en soorten (6) van het genus *Hercostomus* terwijl in de groep van de grotere soorten *Poecilobothrus nobilitatus* LINNAEUS en *Dolichopus unguilatus* LINNAEUS tesamen slechts 31 % scoren. Dit is ten dele te verklaren door de lengte van *Crabro scutellatus* (7 tot 10 mm) en door het feit dat hij als rondlopende jager vooral voorkomt op plaatsen met veel Dolichopodidae. Vandaar dat sommige cellen zowel grotere als kleinere soorten bevatten, en andere slechts één van beide categorieën.

Zéér opmerkelijk is het feit dat *Crabro scutellatus* zich op 142 prooien geen enkele maal heeft vergist bij de keuze van de Diptera behorende tot de familie Dolichopodidae. Dit is niet het geval voor de twee andere hier voorkomende *Crabro* soorten die verschillende Dipteren families als prooi aanvoeren. Ook *Oxybelus* die hoofdzakelijk predateert op Muscoidea vangt regelmatig andere Dipteren zoals Rhagionidae, Stratiomidae, Theresveridae, Syrphidae e.a., maar nooit Dolichopodidae.

Aantal prooien per cel :

cel	aantal	♂	♀
1	8	4	4
2	9	0	9
3	14	8	6
4	17	5	12
5	10	4	6
6	5	4	1
7	7	2	5
8	7	1	6
9	8	6	2
10	7	1	6
11	6	2	4
12	25	17	8
13	4	3	1
14	2	2	0
los	13	3	10
	142	62	80
%		44	56

Soortendiversiteit van de prooien:

lengte (in mm)	soort	percentage
5,5-6	<i>Poecilobothrus nobilitatus</i> (LINNAEUS)	11 ♂ en 9 ♀ = 14 %
5,5-7	<i>Dolichopus unguilatus</i> (LINNAEUS)	10 ♂ en 22 ♀ = 23 %
2,7-3,5	<i>Hercostomus aerosus</i> (FALLEN)	20 ♂ en 20 ♀ = 28 %
4 -5,5	<i>Hercostomus chrysozygus</i> (NIEDEMANN)	2 ♂ en 2 ♀ = 3 %
3 -4,5	<i>Hercostomus aseimilis</i> (STAEGER)	1 ♂ = 0,5 %
3,5-4,5	<i>Hercostomus cupreus</i> (FALLEN)	6 ♂ en 12 ♀ = 13 %
3,2-4,7	<i>Hercostomus metallicus</i> (STÄNNIUS)	6 ♂ en 12 ♀ = 13 %
2,5-3	<i>Hercostomus angustifrons</i> (STAEGER)	6 ♂ = 4 %
2,5-3,5	<i>Campicnemeus scambus</i> (FALLEN)	2 ♀ = 1 %
3 -4	<i>Rhaphium</i> sp. (beschadigd)	1 ♀ = 0,5 %
totaal:		62 ♂ 80 ♀ = 100 %
<i>Hercostomus</i>		41 ♂ 46 ♀ = 61 %

Het jaaggedrag van *Crabro scutellatus* is bepalend voor de soortenkeuze; vooral Dolichopodidae die op bladeren lopen komen in aanmerking als prooi. Slijklopers zoals *Hydrophorus* sp. werden nooit aangetroffen in de cellen.

De meeste prooien zijn algemeen voorkomende soorten; alleen *Hercostomus angustifrons* (STAEGER) is voor ons land een weinig bekende soort. In de collecties van het KBIN bevindt zich 1 ♂ van Franc Bois (Willerzie), prov. Luxemburg, 19.VI.1958 (A. COLLART leg.). Zelf beschikken we over de volgende waarnemingen: 3 ♂ 2 ♀, Beernem (West-Vlaanderen), staatsbos Bulskampveld, 20.VI.1984; 1 ♂, zelfde lokaliteit, 23.VI.1984, netvangst; 6 ♂ 3 ♀, zelfde lok., 8.VII.1985; 3 ♂, zelfde lok., 10.VII.1985. Voor Vlaanderen zijn ons geen andere vindplaatsen bekend.

Besluit

Bij vergelijking van onze resultaten met deze van HAMM (1926) vinden we geen overeenkomst voor wat betreft de verhouding mannetjes/wijfjes Dolichopodidae als prooien van *Crabro scutellatus*; verder onderzoek is dus gewenst.

Literatuur

RICHARDS O.W., 1980. - Scoloidea, Vespoidea and Sphecoidea, Hymenoptera aculeata. *Handbooks for the identification of British Insects*, VI, 3(b): 1-118.

HAMM A.H., 1926. - The biology of British Crabronidae. *Trans. ent. Soc. Lond.*, 1926: 297-331.

4. Dhr. G. HAGHEBAERT doet de volgende mededeling.

STAPHYLINIDAE UIT DE BELGISCHE MIDDENKUST EN OMLIGGEND GEBIED. II. MICROPEPLINAE, PIESTINAE, TACHYPORINAE, EUAESTHETINAE, STENINAE.

door G. HAGHEBAERT^o

De kortschildkeverfauna blijkt in de onderzochte biotopen zo complex te zijn, dat tot op heden ongeveer 1/4 van de totale Belgische fauna vertegenwoordigd is.

Deze tweede lijst bevat ongeveer 50 soorten, waaronder enige opmerkelijkheden zoals

^o Oostende.

Siagonium quadricorne en *Micropeplus staphylinoides* beiden voor het eerst gemeld uit de West Vlaamse provincie.

Meldingswaardig is ook het voorkomen van de halobionte Omaliinae *Micralymma marina* gevonden op enkele golfbrekers aan het strand te Raversijde.

Enkele op de lijst vermelde Tachyporinae kunnen we anderzijds beschouwen als de meest algemene en overal voorkomende Staphyliniden.

Een uitgebreide verspreidingsdiagnose zal opgesteld worden na het verschijnen van alle soortenlijsten.

MICROPEPLINAE

Micropeplus staphylinoides MARSHAM. III en XI 1984. Raversijde duin.

PIESTINAE

Siagonium quadricorne KIRBY. IV 1985. Raversijde duinpolder.

TACHYPORINAE

Sepedophilus testaceus FABRICIUS.

Sepedophilus littoreus LINNAEUS. XII 1977, III 1981. Beernem bos.

Sepedophilus pedicularius GRAVENHORST.

Sepedophilus immaculatus STEPHENS. XII 1980. Oostende Maria Hendrikapark.

Tachinus corticinus GRAVENHORST. V 1978. Brugge (leg.F.VERBEKE). *Tachinus subterraneus* LINNAEUS.

Tachinus rufipes DEGEER.

Tachinus laticollis GRAVENHORST. IV 1982. Zedelgem Vloetembos (leg.K.VERBEKE).

Tachinus proximus KRAATZ. X 1983. Beernem (leg.E.TAVEIRNE).

Tachinus fimetarius GRAVENHORST.

Mycetoporus splendidus GRAVENHORST.

Mycetoporus piceolus REY.

Lordithon trinotatus ERICHSON. IV 1985. Beernem (leg.E.TAVEIRNE).

Bolitobius analis FABRICIUS.

Bolitobius inclinans GRAVENHORST. XI 1984. Beernem (leg.E.TAVEIRNE).

Tachyporus obtusus LINNAEUS.

Tachyporus tersus ERICHSON.

Tachyporus chrysomelinus LINNAEUS.

Tachyporus solutus ERICHSON.

Tachyporus nitidulus FABRICIUS. III 1983. Oostende polder.

Tachyporus hypnorum FABRICIUS.